

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 65/2011-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 16. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. A., K., a Ing. P. L., K., zastúpených advokátom JUDr. J. N., K., ktorou namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb orgánov územnej samosprávy mestskej časti Košice-Vyšné Opátske konaných 27. novembra 2010, za účasti zvoleného starostu mestskej časti Košice-Vyšné Opátske M. B., K., a zvolených poslancov Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice-Vyšné Opátske Ing. R. T., K., T. G., K., Bc. R. L., K., MVDr. L. M., K., Ing. P. B., K., Ing. V. M., K., Ing. V. D., K., a J. M., K., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. A. a Ing. P. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 3. decembra 2010 doručené podanie Ing. M. A. (ďalej aj „sťažovateľ 1“) a Ing. P. L. (ďalej aj „sťažovateľ 2“, ďalej spolu len „sťažovatelia“) označené ako „*Vec: Sťažnosť na nezákonné*

vyhodnotenie a podozrenie z manipulácie volieb na funkciu starostu a poslancov do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice-Vyšné Opátske“, ktoré podľa obsahu možno kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „volebná sťažnosť“), ktorou sťažovatelia namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy mestskej časti Košice-Vyšné Opátske konaných 27. novembra 2010, a to tak volieb starostu mestskej časti Košice-Vyšné Opátske (ďalej aj „voľby starostu“), ako aj volieb poslancov Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice-Vyšné Opátske (ďalej aj „voľby poslancov“).

Volebná sťažnosť v predloženej znení neobsahovala všetky náležitosti predpísané zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a preto ústavný súd vyzval sťažovateľov, aby v lehote siedmich dní od doručenia svoju volebnú sťažnosť doplnili o chýbajúce náležitosti. Sťažovatelia na výzvu reagovali podaním doručeným ústavnému súdu 30. decembra 2010, ktorého súčasťou bolo aj splnomocnenie na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. N., K.

Z volebnej sťažnosti po jej doplnení vyplýva, že sťažovateľ 1 kandidoval na funkciu poslanca Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice-Vyšné Opátske a získal 193 platných hlasov z celkového počtu 667 oprávnených voličov, t. j. viac ako 10 % hlasov. Sťažovateľ 2 kandidoval na funkciu starostu mestskej časti Košice-Vyšné Opátske a získal 191 platných hlasov, t. j. viac ako 10 % hlasov. Sťažovateľ 2 kandidoval aj na funkciu poslanca Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice-Vyšné Opátske, pričom získal 265 hlasov a bol za poslanca zvolený.

Sťažovatelia namietajú *„porušovanie zákona č. 346/19990 zb. v platnom znení o voľbách do orgánov samosprávy obcí, a to samosprávy MČ Košice-Vyšné Opátske, ako aj čl. 30, ods. 1, ods. 4 Ústavy SR...“*, pričom svoje námietky rozdeľujú do troch skupín:

a) námietky týkajúce sa zloženia miestnej volebnej komisie (ďalej len „volebná komisia“),

b) námietky týkajúce sa spôsobu organizácie práce volebnej komisie pri zisťovaní výsledkov volieb,

c) námietky proti archivácii hlasovacích lístkov a ďalších častí volebnej dokumentácie.

Vo vzťahu k zloženiu volebnej komisie sťažovatelia uvádzajú, že „bola zložená z osôb spojených straníckou príslušnosťou, rodinnými väzbami ku niektorým kandidátom do miestneho zastupiteľstva MČ Košice-Vyšné Opátske“, pričom „Predseda volebnej komisie p. Ing. P. B. je synom kandidáta za SDKÚ-SD, KDH na poslanca miestneho zastupiteľstva MČ Košice-Vyšné Opátske – Ing. P. B. Obaja majú blízky vzťah k doterajšiemu starostovi MČ – Vyšné Opátske p. Ing. M. B. Za podpredsedu volebnej komisie bol ustanovený p. J. B., ktorý má dlhoročné nadštandardné osobné vzťahy so starostom p. Ing. M. B., pre ktorého vykonával v uplynulých volebných obdobiach rôzne úkony, za ktoré bol finančne ohodnotený.

Podobné nadštandardné vzťahy ma p. J. B. aj s pani prednostkou Miestneho úradu Košice-Vyšné Opátske p. JUDr. G. M., ktorá vykonávala počas volieb funkciu zapisovateľky. Vo volebnej komisii bola aj jej dcéra - slečna G. M.“.

Z citovaného sťažovatelia vyvodzujú záver, že „komisia v tomto zložení nedáva záruku objektívnosti, pretože je tu dôvodná obava o snahu dosiahnuť určité konkrétne výsledky pre svojich rodinných príslušníkov, známych a sympatizantov konkrétnej politickej stany. Čo sa aj stalo.“.

Vo vzťahu k spôsobu organizácie práce volebnej komisie pri zisťovaní výsledkov volieb sťažovatelia uvádzajú, že na účely vyhodnocovania a sčítania hlasovacích lístkov boli členovia volebnej komisie rozdelení do dvoch skupín, pričom „Prvú skupinu tvorili p. J. B. a slečna G. M. obaja sympatizanti koalície SDKU-DS, KDH.

Druhu skupinu tvorili p. MUDr. J. V., nominant politickej strany a p. RNDr. J. Č. za Smer-SD.

Opätovne namietame na skutočnosť, že prvú skupinu tvorili sympatizanti jedného politického zoskupenia, osoby, ktoré sme vyššie označili ako príbuzných a známych

kandidátov – čo dáva možnosť a predpoklad na záujme o výsledok počtu hlasov a celkový výsledok pre im blízkych kandidátov. Táto skupina nedávala záruku objektívnosti a správnosti pri zisťovaní údajov z volebných hlasovacích lístkov a následný záznam počtov hlasov do sčítacieho hárku.

Poukazujeme i na skutočnosť, že práve táto prvá skupina volebnej komisie odmietla tzv. kôpkovanie už rozdelených volebných lístkov na funkciu starostu MČ Košice-Vyšné Opátske a volieb zástupcov do miestneho zastupiteľstva, aby sa následne nemohlo objektívne skontrolovať správnosť zistených výsledkov 1. či 2. skupiny. Teda, podpredseda volebnej komisie čítal výsledky z hlasovacích lístkov tak, že nikto z členov volebnej komisie nemal možnosť skontrolovať či naozaj stav na hlasovacích lístkoch zodpovedá tomu čo diktoval podpredseda volebnej komisie.

Okrem iného, manžel zapisovateľky a zároveň otec členky volebnej komisie p. J. M. dosiahol volebný úspech tesne nad hranicou zvoliteľnosti.

Čo sa týka druhej skupiny pre kontrolu volebných lístkov a sčítavania hlasov – táto skupina spĺňala kritéria volebného zákona, nakoľko nebola politicky monolitická.

Jedinou výhradou proti druhej skupine je skutočnosť, že skupina mala dôslednejšie presadiť svoj návrh na objektívne vyhodnotenie volebných lístkov a to kôpkovaním a opätovným prepočítaním – skontrolovaním výsledkov prvej skupiny a naopak.

Predseda volebnej komisie neprejavil rovnaký záujem o činnosť obidvoch pracovných skupín a nejavil ani záujem dať opätovne prekontrolovať výsledky sčítania hlasov.“.

Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa archivácie hlasovacích lístkov a ďalších častí volebnej dokumentácie sťažovatelia uvádzajú, že „Podľa informácií od skupiny pozorovateľov sme zistili, že skontrolované a vyhodnotené volebné lístky boh spolu s obálkami predsedom komisie nahádzané do volebnej urny, pričom nebol dodržaný postup, aby sa z lístkami nedalo manipulovať. Jednotlivé druhy hlasovacích lístkov neboli samostatne zložené a opatrené proti zneužitiu (pozmeňovaniu údajov na hlasovacích lístkoch).

Máme pochybnosť, či urna s uloženými listinami bola správne opatrená a následne uložená v archíve.

Zároveň namietame proti tomu, že predseda volebnej komisie ešte pred zverejnením výsledkov volieb a pred podpísaním výsledku volieb poslal preč z miestnosti pozorovateľov.

Týmto spôsobom sa znemožnilo zistiť, čo sa dialo vo volebnej miestnosti po odchode pozorovateľov.

K vyššie uvedeným skutočnostiam udávame, že ku dnešnému dňu uplynula dlhá doba počas ktorej mohlo dôjsť k ďalšej manipulácii s archivovanými volebnými materiálmi, čo znamená, že opakovaná kontrola volebných lístkov by už nemusela byť hodnoverná.“

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd pre účely overenia ich tvrdení uskutočnil výsluch účastníkov konania a ako svedkov výsluch členov volebnej komisie, a v prvom podaní doručenom ústavnému súdu 3. decembra 2010 tiež navrhli, „*aby boli výsledky volieb... prekontrolované novomenovanou nezávislou komisiou, nakoľko nebola dodržaná objektivnosť vyhodnotenia výsledkov*“.

Na základe uvedených námietok sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich volebnej sťažnosti rozhodol nálezom, „*ktorým podľa § 63 ods. 1, písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. v platnom znení vyhlási voľby starostu vykonané 27. novembra 2010 v mestskej časti Košice-Vyšné Opátske, ako aj voľby poslancov v mestskej časti Košice-Vyšné Opátske za neplatné a porušovateľovi uloží povinnosť nahradiť sťažovateľovi na účet jeho zástupcu do troch dní od doručenia nálezu trovy konania v sume 254,42 €*“.

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K splneniu zákonom predpísaných náležitostí a aktívnej legitímácii sťažovateľov na podanie volebnej sťažnosti

Ustanovenia zákona o ústavnom súde o predbežnom prerokovaní návrhu sa vzťahujú aj na volebné sťažnosti, pri predbežnom prerokovaní ktorých ústavný súd preskúmava, či spĺňajú všeobecné a osobitné náležitosti ustanovené v § 20 ods. 1 a 2, § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na ich odmietnutie vymedzené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť do orgánu miestnej samosprávy môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila, 10 % oprávnených voličov volebného obvodu alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10 % voličov.

Sťažovatelia namietajú tak neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu, ako aj volieb poslancov, pričom k oboch voľbám formulujú rovnaké námietky. Z obsahu sťažnosti a volebnej dokumentácie, ktorú si ústavný súd na účely predbežného prerokovania vyžiadal, vyplýva, že sťažovateľ 2 sa zúčastnil ako kandidát tak volieb starostu, ako aj volieb poslancov, pričom v oboch prípadoch získal viac ako 10 % hlasov, t. j. je aktívne legitímovaný na podanie volebnej sťažnosti tak proti neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu, ako aj volieb poslancov. V súvislosti so skutočnosťou, že sťažovateľ 2 bol zvolený za poslanca miestneho zastupiteľstva a napriek tomu podáva aj sťažnosť smerujúcu proti

voľbám poslancov, ústavný súd s poukazom na svoju predchádzajúcu judikatúru (pozri uznesenie sp. zn. PL. ÚS 33/07 z 11. apríla 2007) konštatoval, že z dôvodu tejto skutočnosti nestráca aktívnu legitímáciu na podanie volebnej sťažnosti aj vo vzťahu k voľbám poslancov. Sťažovateľ 1 kandidoval len na funkciu poslanca, pričom získal viac ako 10 % hlasov, t. j. je aktívne legitimovaný na podanie volebnej sťažnosti vo vzťahu k voľbám poslancov.

Keďže sťažovateľ 1 nekandidoval na funkciu starostu, nie je aktívne legitimovaný na podanie volebnej sťažnosti vo vzťahu k neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu. Ústavný súd preto v tejto časti volebnú sťažnosť vo vzťahu k sťažovateľovi 1 pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná zjavne neoprávnenou osobou. Zároveň ústavný súd konštatoval, že inak volebná sťažnosť po doplnení spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti, a preto sa sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

2. Všeobecné východiská pre predbežné prerokovanie volebných sťažností

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. presnejšie voličmi, t. j. osobami oprávnenými voliť podľa príslušných volebných prepisov.

Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmať na základe volebných sťažností tak ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie

tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce alebo funkcie poslanca obecného zastupiteľstva za rovnakých podmienok [pasívne volebné právo (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 18/07)].

Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (m. m. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže a) vyhlásiť voľby za neplatné, b) zrušiť napadnutý výsledok volieb, c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený, d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou

len vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločenstvom demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona [v tomto prípade podľa § 45 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/1990 Zb.“)], platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom

prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné a zároveň sú spôsobilé preukázať tak intenzívne porušenie zákona o voľbách, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených zásad a kritérií pri predbežnom prerokovaní posudzoval, či jednotlivé tvrdenia (námietky) sťažovateľov uvedené vo volebnej sťažnosti v prípade ich preukázania mohli či už jednotlivito, alebo spoločne vytvoriť reálne predpoklady na uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. vyhlásiť voľby starostu a voľby poslancov za neplatné, t. j. posudzoval, či neexistujú dôvody na odmietnutie tejto časti sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. K jednotlivým námietkam sťažovateľov

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľov týkajúcim sa zloženia volebnej komisie ústavný súd poukazuje v prvom rade na ustanovenia zákona č. 346/1990 Zb. upravujúce postavenie, spôsob tvorby a základné zásady činnosti volebných komisií.

Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. voľby do orgánov samosprávy obcí riadi Ústredná volebná komisia. Voľby riadia obvodné volebné komisie, v mestách mestské volebné komisie a v ostatných obciach miestne volebné komisie.

Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. vo volebných okrskoch sa zriaďujú okrskové volebné komisie.

Podľa § 11 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. členom volebnej komisie môže byť volič. Kandidát na poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva alebo na starostu obce (primátora) nemôže byť členom volebnej komisie.

Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 346/1990 Zb. volebné komisie sa utvoria z rovnakého počtu zástupcov politických strán a politických hnutí a koalícií politických strán a politických hnutí (ďalej len „politické strany“) za podmienok uvedených v § 12 ods. 1, § 13 ods. 1, § 14 ods. 1 a § 15 ods. 1. Mená a priezviská zástupcov a ich náhradníkov s uvedením adresy oznamujú politické strany tomu, kto zvoláva prvé zasadanie volebnej komisie. V prípade ochorenia, vzdania sa, opakovanej neúčasti alebo zániku funkcie člena volebnej komisie povolá jej predseda náhradníka. Vzatie späť kandidátnej listiny politickou stranou má za následok zánik členstva zástupcov politickej strany v príslušnej volebnej komisii. Funkcia člena volebnej komisie zaniká aj dňom doručenia písomného oznámenia politickej strany, ktorá ho delegovala, alebo oznámenia člena o vzdaní sa funkcie predsedovi volebnej komisie.

Podľa § 11 ods. 6 zákona č. 346/1990 Zb. volebná komisia je uznášaniaschopná, ak je prítomná väčšina jej členov. Na platnosť uznesenia je potrebná väčšina hlasov prítomných členov. V prípade rovnosti hlasov sa návrh považuje za zamietnutý. O priebehu zasadania vyhotovuje volebná komisia zápisnicu.

Podľa § 11 ods. 7 zákona č. 346/1990 Zb. volebná komisia na svojom prvom zasadaní určí dohodou zo svojho stredu predsedu a podpredsedu. Ak nedôjde k dohode, určí sa predseda a podpredseda žrebovom. Žrebovanie riadi najstarší člen volebnej komisie.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. každá politická strana, ktorá podáva kandidátne listiny do obecného (mestského) zastupiteľstva, deleguje najneskôr 55 dní pred dňom volieb do miestnej volebnej komisie jedného člena a jedného náhradníka.

Podľa § 14 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. miestna volebná komisia musí mať najmenej päť členov. Ak miestna volebná komisia nie je v tomto počte vytvorená spôsobom uvedeným v odseku 1, vymenuje zostávajúcich členov starosta obce (primátor).

Podľa § 15 ods. 5 zákona č. 346/1990 Zb. v obci, v ktorej je utvorený iba jeden volebný okrsk, sa okrsková volebná komisia neutvára; jej úlohy plní miestna volebná komisia.

Podľa § 15 ods. 4 zákona č. 346/1990 Zb. okrsková volebná komisia a) zabezpečuje priebeh hlasovania, najmä dozerá na správne odovzdávanie hlasovacích lístkov a dbá na poriadok vo volebnej miestnosti, b) sčíta hlasy a vyhotoví zápisnicu o hlasovaní, ktorú dostane každý člen komisie; prvopis zápisnice bezodkladne predloží miestnej volebnej komisii, c) odovzdá volebné dokumenty do úschovy obci.

Podľa § 39 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. okrsková volebná komisia vyhotoví dvojmo zápisnicu o hlasovaní, ktorú podpíšu predseda a ostatní členovia komisie a zapisovateľ. Dôvody odmietnutia podpisu sa poznamenajú.

Podľa § 39 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. v zápisnici okrskovej volebnej komisie o hlasovaní sa uvedie

- a) začiatok a ukončenie hlasovania, prípadne jeho prerušenia,
- b) celkový počet osôb vo volebnom okrsku zapísaných do zoznamu voličov,
- c) počet voličov, ktorým boli vydané obálky,
- d) počet odovzdaných obálok,
- e) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov do obecného (mestského) zastupiteľstva,
- f) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov na funkciu starostu obce (primátora),
- g) prehľad uznesení, ktoré prijala, a ich stručné odôvodnenie.

Z citovaných ustanovení zákona č. 346/1990 Zb. vyplýva, že v súvislosti so zabezpečením organizácie a priebehu volieb do orgánov samosprávy obcí plnia významné funkcie volebné komisie. Zákonom ustanovený spôsob tvorby volebných komisií vychádza z princípu delegácie, ktorý spočíva na oprávnení kandidujúcich politických strán, politických hnutí a ich koalícií delegovať do volebných komisií rovnaký počet zástupcov.

Táto skutočnosť predurčuje, aby volebné komisie plnili aj funkciu garanta objektívneho priebehu volieb vrátane objektivity priebehu sčítania hlasov, keďže umožňuje vzájomnú kontrolu zástupcov kandidujúcich subjektov počas priebehu volieb a zvlášť pri zisťovaní ich výsledkov. Zákon pritom garantuje rovnosť postavenia jednotlivých členov volebných komisií bez ohľadu na to, či sú len ich (riadnymi) členmi, alebo plnia aj funkciu predsedu, príp. podpredsedu príslušnej volebnej komisie, a zároveň každému členovi volebnej komisie umožňuje formulovať námietky proti jednotlivým úkonom či rozhodnutiam volebnej komisie, ktoré sa koncentrovane premieta do ich oprávnenia odmietnuť podpísať zápisnicu volebnej komisie a uviesť dôvody odmietnutia podpisu. Za člena volebnej komisie môže byť delegovaný každý volič; zákon pritom vylučuje, aby do volebných komisií boli delegovaní kandidáti na volené funkcie.

Z uvedeného vyplýva, že je v záujme všetkých kandidujúcich politických strán a ich koalícií delegovať do volebných komisií osoby, ktoré požívajú ich dôveru, a ktoré sú spôsobilé zabezpečiť z ich pohľadu čo najlepšie nielen plnenie úloh volebných komisií, ale aj kontrolu objektivity priebehu volieb, osobitne zisťovania výsledku volieb. Zákon nevylučuje, aby za členov volebných komisií boli delegovaní príbuzní jednotlivých kandidátov na volené funkcie, resp. osoby, ktoré sú s nimi v „blízkom“ vzťahu, naopak implicitne to v zásade, aspoň vo vzťahu k „blízkym“ osobám, predpokladá.

Pri voľbách starostu a poslancov v mestskej časti Košice-Vyšné Opátske priebeh volieb zabezpečovala 5-členná miestna volebná komisia, ktorá v zmysle § 15 ods. 5 zákona č. 346/1990 Zb. plnila aj úlohy okrskovej volebnej komisie. Sťažovatelia formulovali výhrady proti trom členom volebnej komisie poukazujúc na príbuzenský vzťah jedného z nich k jednému z kandidátov na funkciu poslanca a ich blízke vzťahy k starostovi mestskej časti (ktorý opätovne kandidoval na funkciu starostu a bol do nej aj zvolený) a prednostke Miestneho úradu mestskej časti Košice-Vyšné Opátske, ktorá zároveň plnila funkciu zapisovateľky volebnej komisie. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že zapisovateľka volebnej komisie nie je jej riadnou členkou (nemá hlasovacie právo), ale len v zmysle § 11a ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. zabezpečuje organizačné a administratívne záležitosti súvisiace s prípravou a priebehom rokovania volebnej komisie a zároveň plní

funkciu odborného poradcu volebnej komisie. Vo vzťahu k ďalším dvom členom volebnej komisie sťažovatelia neformulovali žiadne výhrady.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že pri tvorbe miestnej volebnej komisie nedošlo k žiadnemu porušeniu zákona č. 346/1990 Zb., a preto považuje námietky sťažovateľov proti zloženiu volebnej komisie z hľadiska posudzovania ich volebnej sťažnosti za irelevantné, a teda zjavne neopodstatnené.

Pokiaľ ide o námietky sťažovateľov týkajúce sa spôsobu organizácie práce volebnej komisie pri zisťovaní výsledku volieb spočívajúce v rozdelení členov volebnej komisie na dve (relatívne) samostatné skupiny na účely posudzovania platnosti hlasovacích lístkov a ich sčítania bez vzájomnej kontroly, ústavný súd konštatuje, že zákon č. 346/1990 Zb. upravuje postup okrskovej volebnej komisie len rámcovo (pozri § 36 a nasl. tohto zákona). Spôsob sčítavania hlasov, ktorý volebná komisia podľa tvrdenia sťažovateľov zvolila, nekorešponduje cieľom, ktorý zákon sleduje, t. j. zabezpečenie vzájomnej kontroly členov volebnej komisie pri zisťovaní výsledkov volieb v záujme zistenia ich skutočného výsledku zodpovedajúceho vôli prejavenej voličmi vo voľbách. Nevhodne zvolená organizácia práce volebnej komisie pri sčítavaní hlasov môže síce signalizovať porušenie zákona č. 346/1990 Zb. (t. j. zákonnosti volieb), ale sama osebe je zjavne nedostatočná na to, aby len na jej základe ústavný súd mohol reálne uvažovať o tom, že vyhovie volebnej sťažnosti a vyhlási voľby za neplatné.

V záujme zabezpečenia objektivity svojho rozhodovania ešte pred predbežným prerokovaním volebnej sťažnosti ústavný súd uskutočnil prepočítanie hlasov odovzdaných pre voľby starostu, ako aj voľby poslancov.

Po prepočítaní hlasovacích lístkov pre voľby starostu ústavný súd zistil, že vo volebnom obvode bol v prospech jednotlivých kandidátov odovzdaný tento počet platných hlasovacích lístkov:

1. Ing. M. B. (kandidát č. 1) – 310 platných hlasov,
2. I. D. (kandidátka č. 2) – 138 platných hlasov,
3. Ing. P. L. (kandidát č. 3) – 192 platných hlasov.

Celkovo bolo vydaných 667 obálok, pričom 640 hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu starostu mestskej časti Košice-Vyšné Opátske bolo platných a 27 hlasovacích lístkov bolo neplatných.

Zo zápisnice volebnej komisie vyplýva, že v prospech Ing. M. B. ako kandidáta č. 1 bolo odovzdaných 324 platných hlasovacích lístkov, v prospech I. D. ako kandidátky č. 2 bolo odovzdaných 139 platných hlasovacích lístkov a v prospech Ing. P. L. ako kandidáta č. 3 bolo odovzdaných 191 platných hlasovacích lístkov. Podľa týchto zápisníc bol celkový počet vydaných obálok 667, pričom 654 hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu starostu mestskej časti Košice-Vyšné Opátske bolo platných.

Po prepočítaní hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby poslancov ústavný súd zistil, že vo volebnom obvode bolo v prospech jednotlivých kandidátov odovzdaných 644 platných hlasovacích lístkov, pričom jednotliví kandidáti (zoradení v poradí podľa počtu odovzdaných platných hlasov) získali tieto počty hlasov:

1. Ing. P. L. – 266 platných hlasov,
2. Ing. R. T. – 263 platných hlasov,
3. T. G. – 256 platných hlasov,
4. Bc. R. L. – 247 platných hlasov,
5. MVDr. L. M. – 242 platných hlasov,
6. Ing. V. M. – 238 platných hlasov,
7. Ing. P. B. – 228 platných hlasov,
8. Ing. V. D. – 207 platných hlasov,
9. J. M. – 205 platných hlasov,
10. Ing. M. A. – 190 platných hlasov,
11. JUDr. Š. G. – 182 platných hlasov,
12. V. S. – 175 platných hlasov,
13. T. S. – 174 platných hlasov,
14. Ing. J. V. – 163 platných hlasov,
15. Ing. D. Č. – 155 platných hlasov,
16. Ing. B. B. – 153 platných hlasov,
17. I. K. – 151 platných hlasov,

18. E. N. – 111 platných hlasov,

19. Š. D. – 79 platných hlasov.

Celkovo bolo vydaných 667 obálok, pričom 644 hlasovacích lístkov bolo platne odovzdaných pre voľbu poslancov a 23 hlasovacích lístkov bolo neplatných.

Zo zápisnice volebnej komisie vyplýva, že za poslancov boli zvolení títo kandidáti:

1. Ing. P. L. – 265 platných hlasov,

2. T. G. – 255 platných hlasov,

3. Bc. R. L. – 243 platných hlasov,

4. MVDr. L. M. – 242 platných hlasov,

5. Ing. R. T. – 234 platných hlasov,

6. Ing. P. B. – 227 platných hlasov,

7. Ing. V. M. – 219 platných hlasov,

8. Ing. V. D. – 200 platných hlasov,

9. J. M. – 199 platných hlasov.

Kandidáti, ktorí neboli zvolení za poslancov miestneho zastupiteľstva:

1. Ing. M. A. – 193 platných hlasov,

2. JUDr. Š. G. – 178 platných hlasov,

3. V. S. – 176 platných hlasov,

4. T. S. – 173 platných hlasov,

5. Ing. J. V. – 163 platných hlasov,

6. Ing. B. B. – 152 platných hlasov,

7. Ing. D. Č. – 151 platných hlasov,

8. I. K. – 146 platných hlasov,

9. E. N. – 108 platných hlasov,

10. Š. D. – 80 platných hlasov.

Podľa zápisnice volebnej komisie bolo pre voľby poslancov Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice-Vyšné Opátske vydaných celkovo 667 obálok, pričom 663 hlasovacích lístkov bolo odovzdaných platne.

Z výsledkov prepočítania hlasovacích lístkov uskutočneného ústavným súdom vyplýva, že volebná komisia sa pri sčítavaní hlasov dopustila viacerých pochybení

spočívajúcich predovšetkým v posudzovaní platnosti hlasovacích lístkov, keďže pri voľbách starostu vyhodnotila ako neplatných len 11 hlasovacích lístkov, zatiaľ čo ústavný súd zistil, že neplatných bolo v skutočnosti 27 hlasovacích lístkov (na väčšine týchto hlasovacích lístkov nebolo zakrúžkované poradové číslo žiadneho z kandidátov). Rovnako tak pri voľbách poslancov volebná komisia vyhodnotila ako neplatné len 4 hlasovacie lístky, zatiaľ čo ústavný súd až 23 hlasovacích lístkov.

Pokiaľ ide o hlasy odovzdané pre jednotlivých kandidátov pre voľby starostu, najvyšší rozdiel medzi výsledkami volieb zistenými volebnou komisiou a ústavným súdom je pri kandidátovi č. 1 (zvolenom starostovi), ktorý podľa prepočítania v skutočnosti získal o 14 hlasov menej (310); pokiaľ ide o sťažovateľa 2, ten podľa prepočítania v skutočnosti získal o 1 hlas viac (192), než mu priznala volebná komisia.

Pokiaľ ide o hlasy odovzdané pre jednotlivých kandidátov pre voľby poslancov, najvyššie rozdiely medzi výsledkami zistenými volebnou komisiou a ústavným súdom sú pri kandidátovi Ing. R. T., ktorý podľa výsledkov prepočítania v skutočnosti získal o 29 hlasov viac (263), a kandidátovi Ing. V. M., ktorý podľa výsledkov prepočítania v skutočnosti získal o 19 hlasov viac (263). Sťažovateľ 1 získal podľa výsledkov volieb zistených volebnou komisiou 193 platných hlasov, zatiaľ čo podľa výsledkov zistených ústavným súdom len 190 hlasov, t. j. o 3 hlasy menej. Sťažovateľ 2 získal podľa výsledkov volieb zistených volebnou komisiou 265 platných hlasov, zatiaľ čo podľa výsledkov zistených ústavným súdom 266 hlasov, t. j. o 1 hlas viac.

Z hľadiska relevantnosti tejto námietky sťažovateľov v kontexte s ich návrhom (petitom) vyhlásiť voľby starostu, ako aj voľby poslancov za neplatné, bolo pre ústavný súd podstatné zistenie, že aj po prepočítaní hlasov ústavným súdom sú výsledky volieb do orgánov územnej samosprávy mestskej časti Košice-Vyšné Opátske rovnaké, ako ich zistila volebná komisia a ako aj boli uverejnené, t. j. za starostu bol zvolený Ing. M. B. a za poslancov Ing. P. L., Ing. R. T., T. G., Bc. R. L., MVDr. L. M., Ing. V. M., Ing. P. B., Ing. V. D. a J. M.

Sťažovatelia v súvislosti s námietkou smerujúcou proti archivácii hlasovacích lístkov a ďalších častí volebnej dokumentácie predovšetkým vyslovili domnienku, že po sčítaní hlasov mohlo dôjsť k „*d'alšej manipulácii s archivovanými volebnými materiálmi*“. Ústavný súd vychádzajúc zo svojich zistení získaných pri prepočítaní hlasov konštatuje, že jednotlivé časti volebnej dokumentácie boli podľa svojho obsahu riadne prelepené lepiacimi páskami, na ktorých sa nachádzal odtlačok úradnej pečiatky a podpis člena volebnej komisie, čo vyvracia uvedenú domnienku sťažovateľov, a tým aj ich námietku smerujúcu proti archivácii hlasovacích lístkov a ďalších častí volebnej dokumentácie.

4. Závery

Ústavný súd sumarizujúc svoje zistenia konštatuje, že za čiastočne opodstatnenú možno považovať len námietku sťažovateľov týkajúcu sa organizácie práce volebnej komisie pri sčítaní hlasov odovzdaných pre voľby starostu, ako aj voľby poslancov, keďže podľa výsledkov prepočítania uskutočneného ústavným súdom boli zistené určité rozdiely v počte hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov v porovnaní s výsledkami sčítania hlasov zistenými volebnou komisiou. Vzhľadom na skutočnosť, že aj podľa výsledkov prepočítania sú výsledky volieb starostu, ako aj výsledky volieb poslancov rovnaké, ako boli zistené volebnou komisiou a ako aj boli uverejnené, ústavný súd konštatoval, že zistená intenzita pochybení volebnej komisie je zjavne nedostatočná na to, aby ústavný súd vychádzajúc zo všeobecných východísk pre predbežné prerokovanie volebných sťažností (pozri časť II.2. tohto uznesenia) mohol v súlade s návrhom sťažovateľov uplatniť svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. vyhlásiť voľby orgánov územnej samosprávy v mestskej časti Košice-Vyšné Opátske konané 27. novembra 2010 za neplatné.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde volebnú sťažnosť sťažovateľov odmietol.

Po odmietnutí volebnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa návrhom sťažovateľov, ktorým sa domáhali úhrady trov konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2011